

Keeletahvel Tapal

HARRI ALLANDI,
TAPA MUUSEUMI JUHATAJA

Suvised turismihooaja algusega suureneb ka Tapal külastavate inimeste arv ja huvi siinsete vaatamisväärsuste vastu. Üks neist on mälestustahvel muusikakooli seinal.

See avati üksteist aastat tagasi tähistamaks 30. mail 1908 Tapal peetud esimest eesti kirjakeele konverentsi.

Tapa on tüntud eeskätt raudlinnana, samuti sõjaväe- ning vorstilinnana, sest kuue-seitse väikese vorstitalli toodangut kiitsid külalised lähedalt ja kaugelt. Aga on ju Tapa Eesti ajaloo täitnud ka rahulinna funktsiooni.

1908. aasta mai lõpul peetud konverentsil sõlmisid Tartu ja Tallinna keelemehed Tapal keelerahu, ületades erimeelsust. Sisuliselt astuti esimene samm eesti kirjakeele ühtlustamiseks.

"Tapal keelekonverentsi pidades peatusime hotellis ja sealsamas toimusid ka koosolekud. Lõunavaheajal läksime meie Tallinna esindajad linnast

välja, pikutasime murul, ajasime juttu ja läksime õhtupooleks jälle kohale," kirjutas Johannes Voldemar Veski oma mälestustes. Veski mäletas hotelli nimeks olema "Waldof", mis asus raudteejaama läheduses ja nimetati "tervise parandamise paigaks". Võõrastemaja ehitas Lehtse parun Hoyningen-Huene, kes müüs selle hiljem raudteevalitsusele. Suure osa külastajatest moodustasid Peterburi intelligendid.

Keelekonverentsi aegu oli Veski mälestuste järgi Tapal kuiv, vahelduva pilvisusega ilm, sooja 20 kraadi.

Keelemehed maitseisid ilmselt ka sealset vorsti ja kala, mida asula poisid püüdsid tol ajal veerikkast ja puhtast Valgejõest.

1988. aastal, kui keelekonverentsist möödus 80 aastat, paigaldati Tapa Muinsuskaitse Klubi organiseerimisel raamatukogu-muusikakooli seinale mälestustahvel kirjaga: "Siin toimus esimene eesti kirjakeele konverents 30. mail 1908".

Sõna "siin" all tuleb mõista Tapat, sest tol ajal kasvas sel kohal kuusemets. Katte mäles-

Tapa I Keskkooli õpetaja Kalju Kuld vabastas kätte mälestustahvli 30. mail 1988.

tustahvli eemaldas nüüdseks manalateele läinud Tapa I Keskkooli õpetaja Kalju Kuld. 90 aasta möödumist konverentsist tähistati mullu keelepäevaga Tapa kultuurikojas, kus põhiteemaks oli eesti keele areng ja keeleõpetus muulastele. Kõnelesid Emakeele Seltsi

esimees Mati Erelt, Eesti Keele Instituudi teadurid Tiit Erelt, Silvi Vare jt. "Nagu elab meie emakeel, jätkuvad Tapa keelepäevad ja löövad välku vaimumõõgad suurte tööde teel," ütles lõpetuseks tuntud keelemees Henn Saari. □